

PRVO LATINIČKO IZDANJE "PLAČA MAJKE BOŽJE"
(Mikaljino izdanje iz 1642)

J. Mikalja je 1642. u Požunu izdao zbirku raznih nabožnih tekstova pod nazivom "Bogoljubno razmišljanje od Očenaša". Tu se nalazi i "Gospin plač" koji je Mikalja preuzeo iz "Malog nauka" (1616) M. Divkovića. Autor analizira i objavljuje to prvo latiničko izdanje "Plača".

1. Prvo izdanje "Plača Blažene Gospe Divice Marije" izdano je bosančicom u Divkovićeve *Nauku karstianskom s mnoziemi stvari duhovniemi* godine 1616, tzv. *Malom nauku*.¹ Prvo pak latiničko izdanje *Plača* je priredio Petar Knežević u knjizi *Muka Gospodina našega Isukrsta i Plač matere njegove*, izdanoj u Veneciji 1753.²

2. Sada je otkriveno jedno starije izdanje *Plača* iz godine 1642. Radi se o *Plaču* koji je objavljen na strani 33. do 59. u knjizi *Bogoljubno razmišljanje od očenaša* koja je objavljena u Požunu 1642. Jedini primjerak ove knjige za koji znam čuva se u *Bibliothèque Nationale* u Parizu pod brojem D-53254.³ Ovu sam knjigu proučavao dugi niz godina jer se nije znalo tko ju je izdao, odnosno tko joj je autor. Konačno sam ustanovio po mnogim oznakama da je knjigu izdao Jakov Mikalja za svoga boravka u Temišvaru (Mikalja je u Temišvaru boravio 1637–1645, a 1645. je bio i u Trnavi u Slovačkoj).⁴ Na

¹ *Malim naukom* nazvan je tako jer je izdan u šesnaestini (16°) i jer ima 429 strana, za razliku od *Velikog nauka* kako se naziva *Nauk karstianski za narod slovinski* iz 1611. koji je izdan u osminskom formatu (8°) a ima 632 strane. Cf. Đorđević, *Glas SKA* 52, 46–55, 67–81. Ovaj *Malim nauku*, dakle i *Plač*, izdavan je još 1630, 1640–1643, 1682, 1686, 1698, 1700, 1723, 1738, 1807, 1846, cf. Đorđević, o.c., 52, 43, 71–72, 53, 110–120. Mi se u radu služimo izdanjem *Maloga nauka* iz 1616, koje se čuva u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu pod signaturom R-II-b-16-8 (bivši R 364).

² I ovaj je Kneževićev *Plač* doživio mnoga izdanja, upravo oko 100 izdanja, cf. Kosor, "Gospin plač" fra Petra Kneževića", *Godišnjak Instituta za izučavanje jugoslovenske književnosti* u Sarajevu, sv. 2, 1973, te Isti, "Izdanja Kneževićeva 'Gospina plača'", *Kačić VI*, 171–187. Usp. i Perillo, *Mogućnosti (Split)* 24, 1977, 1146.

³ Na ovo izdanje me je upozorio Leo Košuta koji vodi slavenski odsjek u *Bibliothèque nationale* u Parizu i koji je prvi knjigu identificirao kao hrvatsku (na knjizi je indicirano kao da je pisana "slovački"). Potpuni naslov ove knjige glasi: BOGOGLJUBNO / RAZMISCLJANJE / OD OCENASCJA / POKUPGLJENO / IZ KGNIGA SVETOGA / TOMME OD AQUINA NAUCITEGLJA / ANGHJELSKOGA. / I GOSPIN PLAC / S' MNOZIEM MOLITVAMI / I PISANČIMA BOGOGLJUBNIEM / CUM LICENTIA SUPERIORUM. / POSONII, ANNO M. DC. XLII.

⁴ Za podatke o Mikalji cf. M. Vanino, "Leksikograf Jakov Mikalja S.J. (1601–1654)", *Vrela i prinosi* 2, 1933, 1–43; J. Jernej, "Podrijetlo Jakova Mikalje", *Zbornik radova FF u Zagrebu* 1, 1951, 613–628.

Mikalju kao autora ovog izdanja upućuju mnoge pojedinosti: a) grafija je u *Razmišljanju* i u *Blagu jezika slovinskoga* ista, čak s rješenjima za *ž* i *š* te za pisanje vokalnog *ɣ* (*rri*); b) *Razmišljanju* je dodana "ortografija jezika slovinskoga il način od pisanja" koja sadržajno i tekstualno odgovara "ortografiji jezika slovinskoga ili načinu od pisanja" (isti naslovi!) koju je Mikalja objavio u *Blagu jezika slovinskoga*. Ima i nešto "Mikaljinih" riječi u *Razmišljanju*: tako *pomistljiv* u "tabuli blagdana" u *Razmišljanju* ima Mikalja i u *Blagu jezika slovinskoga*.⁵

3. U *Razmišljanju* je Mikalja objavio više tekstova od kojih je neke preuzeo od drugih autora. Tako je od Kašića preuzeo *Razmišljanje bogoljubno od očenaša pokupljeno iz knjiga S. Tomaša od Akvina, doktura anjeoskoga* koji je Kašić objavio u knjizi *Način od meditacioni i molitve koja se čini pameću našom* (Rim, 1613),⁶ i to u *Razmišljanju* pod naslovom *Razmišljanje bogoljubno od Očenaša pokupljeno iz knjiga S. Tome od Akvina, naučitelja anđeoskoga* (gotovo doslovno preuzet Kašićev naslov, s promjenom *Tome* za *Tomaš* i *naučitelj* za *doktur*; tekst se u *Razmišljanju* nalazi na početku, na stranama 1. do 32).⁷ U *Razmišljanju* je tiskan i "Gospin plač" koji ovdje analiziramo i objavljujemo.⁸

4. Analizom i uspoređivanjem "Gospina plača" u *Razmišljanju* iz 1642. s ostalim sličnim tekstovima ustanovio sam da je "Gospin' plač" u *Razmišljanju* gotovo doslovno preuzet iz Divkovičeva *Malog nauka*,⁹ ali u Mikaljinu tekstu ima i mali broj stihova kojih nema u Divkovičevu tekstu. Kako se Divkovičev *Plač* "po obimu podudaranja i po načinu obrade" naslanja na hvarsko-osorski tip *Plača*,¹⁰ valja istaći da se i Mikaljin *Plač* u tom smislu naslanja na isti tip *Plača*, za razliku od Klimantović-Glavičeva tipa koji se čuva u prijepisu iz 16. stoljeća. Razlike Mikaljina *Plača* prema Divkovičevu pokazuju da je Mikalja ili raspolagao još nekim rukopisnim *Plačem* ili je neke dijelove *Plača* znao napamet pa je Divkovičev tekst u tom smislu mijenjao. U notama uz tekst Mikaljina *Plača*, koji ovdje objavljujemo, navodimo (s kraticom *Div.*) sve razlike koje sam zapazio između

⁵ cf. AR 10, 688 s.v. *pomjestljiv*. Kasnije se *blagdani pomisljivi* javljaju i na naslovnoj strani "Pištola i evangelija" (1665) I. Bandulavića.

⁶ cf. M. Stojković, Rad JAZU 220, 221–214.

⁷ O ovoj Kašićevoj knjizi govorim i u članku "Prijedlozi Jakova Mikalje za reformu grafije u hrvatskoj latinici" (Hrvatski dijalektološki zbornik 7).

⁸ Cjelovit prikaz Mikaljina *Razmišljanja* objavit ću na drugom mjestu.

⁹ Iz Divkovičeva *Malog nauka* pretiskani su latinicom i "Verši sv. Katarine" u izdanju Ante Gladilića od 1709, cf. Đorđević, Glas SKA 52, 1896, 42–43, 80.

¹⁰ cf. N. Kolumbić, Bolski pasionski tekstovi u okviru starije hrvatske književnosti, Spomenica povodom 500. obljetnice osnutka dominikanskog samostana u Bolu 1475–1975, Bol-Zagreb, 1976, 264. Usp. i N. Kolumbić, "Hvarski dijaloški 'plačevi'", Čakavska rič 1, 1978, 21–44 te 2, 1978, 35–94; N. Kolumbić, "Starohrvatska pasionska drama i pitanje stranih izvora", Radovi FF u Zadru 1975–1976, Zadar 1976, 259–270; C. Fisković, "Ulomak 'Gospina plača' iz Splita", Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor 24, 1958, 283–287; H. Morović, "Splitški tekst 'Gospina plača'", Čakavska rič 2, 1973, 149–153; F. S. Perillo, "Hrvatska crkvena prikazanja", Mogućnosti (Split), god. 24, 1977, br. 10, 1120–1146, br. 11, 1248–1387, god. 25, 1978, br. 1, 35–54. Historijat tekstova daje N. Kolumbić u Čakavskoj riči 1, a bibliografija se nalazi i u Perillovu članku.

Mikaljina i Divkovičeva teksta *Plača*. Odatle se vidi da se o razlici može govoriti u vrlo malom broju primjera (kurziv u navođenju Divkovičeva teksta upozorava na razliku prema Mikaljinu tekstu). U svakom slučaju, Mikaljin *Plač* može poslužiti i za proučavanje vrlo kompliciranih odnosa koji postoje između raznih *Plačeva* u hrvatskoj književnosti kojih je broj i u prostornoj horizontali i u vremenskoj vertikali zaista velik. Da je Mikaljin *Plač* bio čitan i imao odjeka u hrvatskoj književnosti, premda je knjiga tek nedavno zapažena, dokazuje jedan rukopis *Plača* koji se čuva u Arhivu JAZU u Zagrebu (broj Ia 10) a potječe iz 18. stoljeća.¹¹ U tom se rukopisnom *Plaču* nalaze stihovi 143–148 (6 stihova) kojih nema Divković a ima ih Mikaljin tekst iz 1642. To dokazuje da je ovaj Akademijin *Plač* prepisan iz Mikaljinog *Razmišljanja* iz 1642. U tom latiničkom rukopisu nalaze se i stihovi 151–152 kojih također nema Divković. U stihu 228 ima Akademijin rukopis *ne htie* kao i Mikalja, za *poče* u Divkovića. Taj latinički rukopis ima i stihove 229–234 kojih također nema Divković, a ima ih Mikalja. A Mikalja i Akademijin rukopis slažu se i u tome što nemaju ni jedan ni drugi teksta koji u Divkovića dolazi iza Mikaljina stiha 440 ("Kada Ivo budem mrieti...").¹² Da je Akademijin rukopis prijepis Mikaljina teksta dokazuje i "Pjesan od Božića" u tom rukopisu koja je uglavnom onakva kako je daje Mikaljin tekst u *Razmišljanju* ("Pisanča od Bosgichja"), a ne slijedi tekst u Divkovića.¹³

5. Ovdje objavljujemo "Gospin plač" koji je objavljen u djelu *Bogoljubno razmišljanje od očenaša*, objavljenom u Požunu 1642. Analiza je pokazala da se radi o latiničkom izdanju Divkovičeva *Plača* iz njegova *Malog nauka* iz 1616. Sitne razlike upućuju na to da je Mikalja, za koga tvrdimo da je priredio čitavo *Razmišljanje* iz 1642, poznao još neki rukopisni tekst *Plača* (ili je sam poznao napamet neke dijelove *Plača*) pa je neke tekstove u Divkovića mijenjao, odnosno i dodavao na Divkovičev tekst. Objavljivanje Mikaljina *Plača* treba pomoći dalje proučavanje *Plačeva* koji postoje u hrvatskoj dramskoj književnosti od srednjega vijeka do današnjih dana, to više što Divkovičev *Plač* dosada uopće nije izdan, a poznat nam je samo parcijalno po raspravi D. S. Đorđevića u "Glasu SKA" iz 1896. i 1898. Teškoće pri priređivanju Divkovičeva *Plača* leže u tome što je do cjelovitog teksta teže doći, a postoje i mnoga izdanja u kojima je i tekst *Plača* mijenjan.¹⁴

¹¹ cf. Đorđević, Glas SKA 53, 79–88.

¹² Uspoređivanje Akademijina rukopisa izvršeno je prema tekstu u Đorđevića, v. Glas SKA 53, 79–88.

¹³ cf. Đorđević, Glas SKA 53, 86.

¹⁴ Koristim priliku da se ovdje zahvalim dru N. Kolumbiću na pomoći koju mi je pružio da bih se snašao u obimnoj tekstološkoj problematici hrvatske "planktološke" ili "planktusološke" literature.

- Muka gorka Gospodina
Isukrsta Božja Sina
Po Ivanu Vandelisti
Koji Gospi plač navijesti.
- 5 Plačnijem glasom svih vas molju
Slišite Majku Isusovu
Ka vas sada na plač zove
Jer u gorcijeh mukah plove.
Zove duše Bogu mile
- 10 Da zajedno s njom procvile.
Vi pošteni redovnici,
Isusovi nasljednici,
Ostavite sad bičkante
Tere pojte plačne kante.
- 15 Sada carkve porušite
Ter za Meštrom svi tužite
I puk na plač probudite.
Za Isusom procvijelite.
Molim oce moje drage:
- 20 Skupte k sebi sinke mlade
Ter plačite Božja Sina
Isukarsta Gospodina
Koji za nas muku prima
I na križu nag umijera.
- 25 I vas molju, mile majke,
Ke tužit' u vaše stanke,
Ke ste žalost jur imale
Kad ste sinke pokopale,
Vaše kćerce porušite
- 30 Ter ih plakat naučite.
I nevieste i djevojke
Plačne pjesne sada pojte.
U carno se obucite
Tere s Gospom sve tužite.
- 35 I vas molju pravovjerni
Poslušajte s sarcem smijerni
Od Marije gorku tužbu
Ter proplačte s njom u družbu
Sve stvorenje jer je združiti
40 tresući se s njom u tuzi.
A sad pomnje sve ostavte
Ter slišajte plačne glaske
Kako Gospa sve predaše
Ter cvijeleći pogledaše
45 Koje će čut tužne glase
Od Isusa ki nas spase.
A tot Ivo cvijeleć teče
Tad Marija Gospa kleče:
Kad Ivana zgleda plačna
50 Obrani je rana mačna.
Kad joj plačno uzgovori,
Pade Gospa nica doli.
Daržati se već ne može,
Žalosno se prinemože.
55 Tad priteče Mandalina,
Prijat Gospu ne bi lina.
Gospu sestre pritekoše,
Nad njom kose raspletoše.
Plač činjahu s Mandalinom
60 Za Isusom Gospodinom.
Kad se Gospi svijest povrati,
Plačna Ivu sta pitati:
"Ivo dragi, nut s' utazi
Ter mi tužnoj majci kaži
65 Gdi je Isus moja dika,
To je Ivo zla prilika."
Tada Ivan pade nica
Sakriv s' skutom suzna lica.

2. Ifukrista 3. Vanghjelisti / Div. Vanjelišti 8. mukak / Div. mukah 10. sc'gnom / Div. zaedno šnom 11. Div. počteni 12. nafliednici 13. biš kante 16. mesctram / Div. meštrom 17. Div. puok 26. Div. ke *imate* svoe stanke 33. Mikalja inače u grafiji ima *ri* za r, ali ovdje ostavlja *carno*, usp. i bilješke uz 111, 215, 284, 191 i sl. 35. pravo vierni 36. Div. poslušajte sarcem 38. sc'gnom / Div. šnom 39. Div. jer ju 40. sc'gnom / Div. šnom 43. Div. *Gdi* Gospa sve predaše 45. Div. koe li će čuti glase 47. Div. a tot Ivo *cviele* teče 48. Div. *Kako* Maria Gospa kleče 50. Div. obraniju rana mačna 56. Div. *pria Gospu na svoja krila* 57. Div. *Gospi* sestre pritekoše 62. Div. *poče Ivu zagarlati* 63. Div. Ivo dragi *nutce* utazi 68. Div. *zakriv* skutom suzna lica 69. Div. Gospi skaza tužne glase

- Gospi kaza tužne glase
 70 Od Isusa koji nas spase.
 Carmo ruho uzmi na se
 Jer ti nošu tužne glase.
 Juda izda Meštra svoga
 Zlijem Žudovom sinka tvoga.
 75 Od poglavic iska pomoć
 Da Isusa izda obnoć
 Jerbo u dne ne smijaše.
 Od mnoštva se on bojaše.
 Oni vojsku pripraviše
 80 Ter je s Judom odpraviše.
 Kad se vojska približaše,
 Na molitvi Isus staše
 Ter se karvju vas znojaše
 Jer put umrjet se bojaše.
 85 Anđeo s neba k njemu pride.
 Pokrijepiv g' opet otide.
 Pokle Isus bi pokrijepljen,
 S voljom Oca jur sjedinjen.
 Otot Juda s vojskom dođe.
 90 Suproč vojski Isus pođe.
 Kad im reče "Kog išćete?",
 Udariše svi na pete.
 Pokaza im svoju krepost
 Ali bješe na njih slijepost.
 95 Celovom ga Juda izda
 I Židovim tada prida.
 Kad se Juda s njim pozdravi,
 Podbiše ga kako lavi.
 Podbiše ga oružnici
 100 A skriše se učenici.
 Tu bi, Gospe, pukao kami
 Gdi ga biju palicama
- I kamenjem kruto dosti
 A oružjem bez milosti
 105 Kad mu zgledah, Gospe, lice,
 Ustresoh se od tužice.
 Modrice mu isprečane
 I sve s karvju izmiješane.
 Vas izranjen taj čas osta
 110 I pogrđen željno dosta.
 Izmučiše (ga), Gospe, tako
 Pak svezaše naopako.
 Od zemlje ga podvigoše
 Ter ga strašno povedoše,
 115 S njime k Anni dotekoše.
 Zločincem ga svi rekoše.
 Barzo hodi da ga vidiš
 Ako vijedit Sinka želiš.
 Što t' od njega, Majko, tvore
 120 Jer u dokle ti ga ne umore.
 Kada Ivan Majci reče,
 Kako mrtva Gospa kleče.
 Strašna groza na nju dođe,
 Britki mač joj sarce prođe
 125 Ter ostide kako kami
 Polivši se sva suzami.
 Potamni joj tužnoj lice
 Od tolike tad tužice.
 Zaupi Gospa: "Sad hodimo
 130 Da ga živa zatečemo."
 Poče grede tužna Mati
 Grozne suze prolijevati.
 Sarce strijele prohodahu
 Kaplje karvi kad vidahu
 135 Kud je vođen ke kapahu
 I po putu svuda stahu.

72. tužne / Div. jer ti nošu tužne glase 74. Div. žudovom 80. Div. teriu 81. Div. na molitvi Isus staše 82. Div. kadce vojska približaše (stihovi 81 i 82 izmijenjeni u Mikalje) 83. Div. pa se karvju on znojaše 84. Div. jer puot umrjet nektiaše 85. Div. pride 86. Div. pokrepiv ga opet pođe 90. Div. suprot voisci Isus pođe 91. kad jim / Div. kad im reče koga istete 96. Div. I u židovske ruke tada prida 97. Div. šnim 98. lowi 100. Div. raskriše se učenici 110. pogrrihjen 111. izmucisce Gospe tako 113. pogvigofce / Div. podigoše 115. Sc'gnime / Div. šnim ka anni dotekoše 118. Div. ako vidiet sinka želiš 120. Div. dokletiga ne umore (nema jer u) 121. Div. Kad to Ivan Maici reče 122. Div. Kako Gospa martva kleče (redosljed!) 124. britki macjo sarce proghje / Div. britki mačio sarce prođe

Kad dođoše prid dvor k Anni
 Ali bijehu tu dvorani.
 Pristupiti tu ne smiješe
 140 Jer u dvoru Isus bješe.
 Izdaleka stav gledahu
 Gdi Židovi vapijahu.
 Ter ga Anna sta pitati:
 "Što s' učio čin nam znati."
 145 Reče m' Isus: "Što me pitaš?
 To puk može činit da znaš,
 One pitaj ki slišaše
 I moj nauk protresaše."
 Jedan dignu tad desnica,
 150 Dad' Isusu zaušnicu
 Ter ga psuje i zlo kara:
 "Tako li se odgovara?"
 Kad to začu tužna Mati,
 Poče suze prolijevati:
 155 "Ajme, Sinko, željo moja,
 Tužna ti je Majka tvoja.
 Ajme, Sinko, ti li primi,
 Ti zaušak meu njimi!
 Nemilo ti te, Sinko, tvore
 160 Dokle mi te ne umore.
 Ajme, Juda himbeniče,
 Prizločesti učeniče,
 Ti li proda Meštra tvoga,
 Zlijem Židovom Sinka moga!
 165 Varlo t' mene sada rani
 A sam sebe opogani!"
 Kad te Gospa riječ' izusti,
 Iz dvora se narod pusti.

Prije negoli k' dvoru dođe,
 170 Harlo Isus svezan prođe.
 Zaupi Gospa: "Ajme, Sinu,
 Što mimo me muče minu,
 Što toliko harlo bižiš,
 Ali mi se majke stidiš?
 175 Obazri se, zlato moje,
 Marija te Majka zove.
 Još da sarce bude kami,
 plakalo bi tad suzami."
 Kad pođoše s njim bižeći,
 180 Pade Gospa tuj cvileći.
 Odahnut mu ne dadoše
 Neg prid Kajfu dotekoše.
 Vas puk poče na nj vapiti
 Tere krivo svidočiti:
 185 Da iznosi zakon novi
 Po svoj zemlji cesarovi
 Ter puk mami harlijem činom
 Čineći se Božjem Sinom.
 Jošter bjehu primaknuli
 190 Vapijući: "Mi smo čuli:
 Mogu carkvu razoriti
 I u tri dni sagrađiti."
 Vas puk na nj vapijaše
 Ali Isus muče staše.
 195 Usta Kaifa tad mu rijeti:
 "Ti Sin Božji hoćeš biti?"
 Ne hti Isus stat mučeći
 Neg mu reče ove riječi:
 "Dobro jesi rekao i sam
 200 Da Sin Božji pravi jesam.

(prepisana greška) 143–148. Div. nema ovih stihova (6 na broju) 147. O ne pitaj ki/lif-
 cjafce 150. Div. Da Isusu zaušnicu 151–152. Div. nema ovih stihova (dva stiha) 159. Div.
 Nemilotite sinko tvore 165. Div. varlot mene sada rani 166. Div. a sam *sebi zli opravi*
 (nema *opogani*) 167. Div. *Neto* Gospe rieč izusti 169. Prie negoli g' dvoru doghje / Div.
 prie negli gdvoru dođe 172. Div. što mimo me *muoče* minu 177. Div. *koe bi sarce bilo*
kako kami 179. Div. šnim 182. Div. *doklem* prid Kaifu dotekoše 183. Div. vas *puok*
 poče nañ vapiti 184. Div. tere krivo svidočiti 185. nowi 186. Div. po svo zemlji cesarovi
 (tiskarska greška u Div.) 187. Div. *puk* (tu nema *puok*) 191. çarquu 192. Div. u tri dni
 (j)u sagrađiti (Div. nema i a Mikalja ju) 193. Div. puok 194. muoče 196. boži 197–
 –198. Div. Na n se Isus ne isprieči / Neg mu reče ove rieči. 200. Div. boži 201. me-

Odsad me ćeš ti vidjeti
 U oblaku prohoditi
 Na nebesa prihodeći
 S desnu Božju ter sjedeći."
 205 Razdrije Kaifa svite svoje
 I zavapi: "Griješ ovo je.
 Ne išćite već svjedodžbe:
 Ne čuste li psoŕve ove."
 K Pilatu ga svi rekoše
 210 Tere s njime potekoše.
 Na obraz mu svi pljuvahu,
 Prid Pilatom vapijahu:
 "Dostojan je smrti grube!",
 Škripajući na nj svi zube.
 215 "Jer cesarom on se drži
 ter puk mami da mu služi.
 Puk mami harlijem činom
 Čineći se Božjim Sinom."
 Tad u gradu Irud hješe.
 220 S Pilatom se zlo hotješe.
 Posla njega tad Pilato
 Da ga Irud sudi za to.
 Vodeći ga tako ružna
 Za njim Majka cvijeli tužna.
 225 Vapijaše željno tada:
 "Dragi Sinko, kud greš sada?"
 Kad dođoše prid Iruda,
 Ne hti Irud iskat suda.
 Neg se mnogo veseljaše
 230 Jer Isusa on viđaše.
 Bivš' odavno to želio
 Da bi čudo ko vidio.
 "Čuo sam, reče, da si svuda

Učinio mnoga čuda.
 235 Oto vino oto voda,
 Ukaž sada čuda tvoja.
 Učin da je voda vino
 Kako s' i prija činio!"
 Mnoge riječi govoraše
 240 Ali Isus muče staše.
 Tad se Irud njim naruga:
 "Gospodin, a huđ je sluga.!"
 Bijelu svitu na nj staviše.
 K Pilatu ga odpraviše.
 245 I s Pilatom jedno biše,
 S kijem se prija zlo hotješe.
 Koj' Isusa povedoše,
 S njim k Pilatu potekoše.
 Kad dođoše s njim na vrata,
 250 Ulijezoše prid Pilata.
 Prid Pilatom vapijahu:
 "Već ne karsmaj", govorahu:
 "Sudi da ga umorimo
 Jer ga kriva nahodimo."
 255 Pilat poče tad misliti
 Ter ga čini bići biti.
 Tu ga biše mnogo ljuto
 Privezavši k stupu kruto.
 Tad prid dvorom Majka staše
 260 Ter žalosno uzdišaše:
 "Ajme meni, Sinak pati,
 Ne mogu ga odarvati.
 Ne dađu mi k njemu proći.
 Sad mi hoće život oći."
 265 Kad ču Isus Majku plakat,
 I sam željno poče jadat.

chjafc / Div. ćeš (Mikalja greškom *čas*) 202. Div. u oblaku *prihodeći* 203. Div. na nebesa uzodeći 204. *z' desnu* / Div. z desnu božiu *ja* siedeći 205. Div. *razdrie* svite svoe Kaifa 206. Div. i zavapi *sam iz glasa* 207. *sviedofgbe* / Div. ne išćite već sviedočbe 210. *sc'gni-me* / Div. tere *šñime* potekoše 213. Div. dostojan je grube smarti 214. Div. *škripahu* nañ svi zubi 215. *drriŕgi* 216. Div. puok 217. Div. puok 218. Div. božiem 223. Div. ružna 224. Div. *cvile* 226. Div. grež (Div. tiskarska greška) 228. Div. poče Irud iskat *čuda* 229–234. Div. nema ovih stihova (6 stihova) 236. Div. svoia 238. Div. *kakono si i prie učinio* 242. *à hughje* sluga / Div. gospodin huđ je sluga 246. Div. *jer se šñim* zlo hotieše 248. *sc'gnim* / Div. *šñim* 249. *sc'gnim* / Div. *šñim* 261. Div. *hajme* meni *sinko* pati 262. Div. ne mogu te otharvati 263. Div. ne dađu mi k *tebie* proći 264. Div. oći 271. Div.

- Od stupa ga odvezaše,
Po svem dvoru potezaše.
U skerlet ga oblačahu,
270 Govoreći udarahu:
"Prorokuj nam tko te udri
Ako s' Isus ti primudri."
Pak tarnovu krunu sviše,
Na glavu mu postaviše.
275 Nabiše je sa svijeh strana
Da mu prođe do moždana.
Koje sarce da ne plače
Smišljajući oštre drače.
Ranam njega izraniše
280 I skerletom ogarniše.
Pokaza ga Pilat puku
Uhitivši ga za ruku.
Da ga vide izranjena,
Trnom krunom okrunjena.
285 Tad Pilato govoraše:
"Evo čovik", kazovaše.
Jeda bi se ukrotili
Ter ga na smrt ne prosili.
Oni većma vapijahu:
290 "Propni njega", govorahu.
Tad Pilato sve znadiješe
Da himbeno pridan bješe.
"Kad na moju sada ne bi,
Propnite ga vi po sebi.
295 Nahođu ga bez krivine.
Nije pravo da pogine.
Pustite ga rad blagdana
A propnite Barabana."
Barabana svi prošahu,
300 Na Isusa vapijahu.
U polaču ulizavši,
- Upita ga: "Odkuda si?"
Ništa Isus tad ne reče.
Pilato mu ovo reče:
305 "Zašto meni n' odgovaraš?
Ali moju oblast ne znaš?
Ja te mogu pogubiti
I mogu te ja pustiti."
Reče Isus: "O Pilato,
310 Što me pitaš veće za to?
Da t' ne bude odzgor dato,
Ne bi imao oblast na to.
I koji me tebi prida
Vele veći on grijeh ima."
315 Otdad Pilat hotijaše
Da ga pusti, nastojaše.
Al Židovi vapijahu:
"Propni, propni", govarahu,
Jer ako ga ne pogubiš,
320 Cesarovu milost gubiš.
Jer se kraljem našijem čini
Ter cesarov puk on hini.
Ne imamo mi sad kralja
Neg slišamo svi cesara."
325 Cesarom mu poprijetiše,
Tim g' osudit učiniše.
Jer kad sliša to Pilato,
Uzboja se veoma za to.
Pilato hoti njim zgoditi
330 A na dušu grijeh dobiti.
Izvede ga tad Pilato
Na sud mjesto Likostrato.
Blijezu vrijeme šesto bješe
Kad Isusa osudiše.
335 Tad Pilato ruke umi
I pridav ga njim osudi.

prorokui nam tko te *drugi* (Div. tiskarska greška za *udri* koja je u izdanju od 1682. ispravljena, cf. Đorđević, Glas SKA 53, 117) 272–314. ovi stihovi fale u zagrebačkom primjerku *Malog nauka* 282. trinom 288. smrit 317. Div. *tad židovi vapiahu* 318. Div. propni nega govorahu 322. Div. ter cesarov puok hini 325. Div. *cesaromu* poprietiše (mjesto cesarom mu, v. stih 337) 326. Div. a još ktomu podmitiše 327–328. ovi stihovi fale u Div. 329. Div. Pilato hotie nim zgoditi 330. Div. *a zlo blago sam dobiti* 332. Div. Likostrato 333. Div. Blizu 336. i prid avgagnim 337. Div. konopomu svezav garlo (Div.

Konopom mu svezav garlo,
 Križ mu daše nosit harlo.
 Umiljeno tad križ primi.
 340 Zagarliv ga pođe s njimi.
 Vas puk za njim tad teciješe,
 Smrt mu viditi želješe,
 Mnoge žene tu bijahu,
 Za njim plačne gredijahu.
 345 K njim se Isus obervivši
 Ter im reče ove riječi:
 "Ne plačite mene, žene,
 Nego plačte same sebe.
 I plačite sinke vaše
 350 Koji mene na smrt daše.
 Jer će vrijeme skoro biti,
 Tužne ćete govoriti:
 Blažene su ke ne rode
 I prs' one ke ne doje.
 355 Brda sad se oborite
 Ter nas žive pomorite.
 Kad vam dođu grad podsijesti,
 Sinov ćete meso jesti.
 Ne htijeste se pokoriti,
 360 Zato će se sve zgoditi."
 Isus riječi govoreći
 Pođe putem križ noseći.
 Prignu k zemlji glavu dračnu
 Da ne vidi Majku plačnu.
 365 Teški križ Isus noseći,
 Evo Majka gre cvijeleći.
 Priteče mu tužna Mati,
 Ne može ga ni poznati.

S razbojnici on grediješe,
 370 Izbijen i modar bješe.
 Nego Ivan tad priteče:
 "Eno t' sinak", Majci reče.
 Kad Marija sinka zgleda,
 Tad ostide već' od leda.
 375 Gdi pod križem niči trudno
 Prida nj pade cvijelec tvardo.
 "Postoj, Sinko, dušo moja,
 Sad umira Majka tvoja
 Da te zgleda tvoja Majka
 380 Na čas ovi od rastanka."
 Isus Majku tad vidivši
 Pade nica križ pustivši.
 Suze poče s njom roniti,
 Majci svojoj govoriti:
 385 "Ti se, Majko, prinemažeš
 A men' veću tugu daješ.
 Neka, Majko, muku tarpim,
 Neka mukom puk odkupim.
 Hoć mi, Majko, pokoj dati,
 390 Nemoj mi se već plakati."
 "Ajme, Sinko, što to reče.
 Ti umijeraš, što ću veće."
 Tad Židovi pritekoše
 I Šimuna privedoše.
 395 Daše njemu križ nositi
 A Isusa zlo voditi.
 Majku s njime rastaviše
 I žalosno razcvijeliše.
 Kad bi sarce bilo kami,
 400 Plakalo bi tad suzami.

umjesto *konopom mu*, usp. bilješku uz 325) 340. *sc'gnimi* / Div. *šnimi* 341. Div. vas puok za njim teciješe (Div. nema *tad*) 342. *smrrit* / Div. *vidiet* želješe 345. Div. *obarnuvši* 346. *ter jim* / Div. *tada* im reče ove rieči 347. Div. *ne plačite* žene mene 348. Div. *plačite* 350. *smrrit* 353. Div. *blažene su nerodivši* 354. *i prri's'one* 355. *bridda* 358. Div. *i ke parsi nedoivši* 359–360. Div. *Zato će se sve zgoditi* / *Nektieste se pokoriti* (u *Mikalje izmijenjen redosljed*) 363. Div. *prignuv gzemlji glavu dračnu* 370. Div. *izbien i kruñen on bieše* 374. Div. *tad ostide sudenia ot leda* (mjesto *studenja*) 375. Div. *gdi pod križem niči grubo* 376. Div. *cvile* 378. Div. *umiera* 381. Div. *vidievši* 383. *sc'gnom* / Div. *šniom* 388. Div. *puok* 389. Div. *Oć mi maiko pokoi dati* 390. *placati* / Div. *nemomise tu plakati* (Div. *nema već*, a *ima tu čega nema Akademijin prijepis*) 394. Div. *Šimuna* 397. *sc'gnime* 398. Div. *koe* bi sarce bilo *kako* kami 401. Div. *šnim* 403–404. u Div.

- Kad pođoše s njim bižati
 Pade Gospa tu plakati.
 Pak na mjesto kad dođoše
 Iz haljin ga tu svukoše.
- 405 Sve mu rane ponoviše
 Kad na križ njim udariše.
 Pribiše mu ruk' i noge,
 Zadaše mu tuge mnoge.
 Od tolike tad bolesti
- 410 Po svem tijelu sta se tresti.
 Križ dignut bi, utemeljen,
 Na njem Isus vas izranjen.
 Tad bi propet sin Marije
 Na varh gore Kalvarije.
- 415 Kada dođe Gospa blizu,
 Nađe Sinka jur na križu.
 Od tužice sva darhtaše,
 Uz križ ruke propinaše:
 "Ajme, Sinko, što već činiš,
- 420 Što me na tvoj križ ne primiš!
 Primi, Sinko, na križ mene,
 Nek i moje lice vehne.
 Da na križu tebe združim,
 Pored s tobom da ja tužim."
- 425 On joj reče umiljeno:
 "Pod' odtuda, sveta ženo.
 Veće mi su suze tvoje
 Neg na križu muke moje."
 „Viđu, Sinko, da skončavaš,
- 430 Tužnu majku kom ostavljaš?"
- Isus Majku tad gledaše
 Al utješit ne mogaše.
 Videć da se tužna muči
 Ivanu je priporuči:
 435 „Eto t', ženo, sinak tvoj
 Ivan da t' je u kip moj.
 Mjesto mene on ti budi
 U potrebi ovd' i svudi."
 K Ivanu se pak obrati:
 440 „Ova da je tvoja mati."
 Prim' on Majku Isusovu
 Za pridragu majku tvoju.
 Mandalina tad žaljaše,
 Križ Isusov ter grljaše:
 445 „O Isuse koji mi prosti
 Što sagriješih od mladosti,
 Moje grijehe sad ti plaćaš.
 Gorku muku za me primaš.
 Ja sagriješih, ja zlo činih,
 450 Zapovijede ja pristupih.
 Svaka muka meni da je
 Jer moj Isus pravedan je."
 Isus „Eli" vapijaše.
 Tad od žeđe vas goraše.
 455 Tad Židovi pritekoše.
 Žuč i octa prinesoše.
 Spugu jednu napuniše
 Pak Isusa napojiše.
 Toj Židovi učiniše.
 460 I pisma se ispuniše.

fale ovi stihovi 406. Div. kad na križ njim udriše 407. Div. pribiše mu ruke, noge 410. stajše / Div. *On proplaka željno dosti* 411. Div. Križ dignuši bi utemeljen 418. Div. uskriž 419. Div. aime sinko što činiš (Div. ispustio već) 422. Div. vene 423. Div. da na križu tebe *daržim* 425–428. ovi stihovi fale u Div. 430. Div. tužnu maiku komu ostavljaš 431. Div. Isus maiku tad *vidievši* 432. Div. utješit *ju hotiući* 433. Div. gdi se ona tužna muči 434. Div. Ivanu je priporuči 436. ukiv (treba u *kip*) / Div. Ivan da ti (je) u kip moi 438. Div. u potrebu *nek te bludi* 439. Div. *Ki* Ivanu se pak obrati 440. Div. *ona* (iza stiha 440 dolaze u Div. ovi stihovi kojih nema Mikalja: Kada Ivo budem umrieti, / Ne dai maici križu preći. / Gospa Ivu zagarlaš, / Suzami se polievaše: / Zdrav mi budi novi sinu. / Sve želnenie maiku minu. / Ivan Gospu tad tiešaše, / Suzami se polievaše. / Poče ju tiešit Ivan / Pak oblievat obraz suzam.) 441–442. Ovih stihova nema Div., u Mikalje su umjesto stihova koje ovdje donosimo uz stih 440. 442. tvoju (treba svoju) 443. Div. *Mandalina vapijaše* / Križ Isusov zagarlaš 444. *ghrrigliafce* 446. Div. *Sve* što sagrieših ot mla-

- Kad okusi, ne htije piti
 Neg zač' ocu govoriti:
 „Svaršena je trud i muka
 koju podnijeh radi puka.
 465 Još te, Oče, drago molim
 Za ovu muku kom se bolim
 I za ljubav ku mi nosiš
 Da ovom puku grijeh oprostiš,
 Koji mene ne poznaju
 470 Nek ti hvalu svi uzdaju.”
 Neto riječi te izusti
 Pridav Ocu svoj duh pusti.
 Kad glavicu Isus prignu,
 Tada Gospa sva ostinu.
 475 Po ti način tad uzcvijeli,
 Svuda tužan glas razdijeli.
 Nebo uze tamnost na se,
 Jer izdaše koji nas spase,
 Od vremenena od šestoga
 480 Do vremenena devetoga.
 Tad Marija tuži ljuto
 A zemlja se tresse kruto.
 Svi se kruto tad strašahu.
 Jere tmine svuda stahu.
 485 Strahovita trešnja staše.
 Kamenje se raspadaše.
 Pristrašeni svi tu stahu:
 „Sin je Božji”, govorahu.
 Križ mu Gospa zagarljaše:
 490 „Ajme, Sinko!” vapijaše,
 „Ajme, križu, prigni mi ga,
 Moj je sinak, ne darž mi ga!”
 Pak Židovi tu dođoše,
 Sulicom ga probodoše.
 495 Tad proteče karv i voda
 Da se spasi čeljad mnoga.
 Pak mu svite razdijeliše
 Ter ih u grad odpraviše.
 Tada Gospa to vidivši
 500 Pade nica križ pustivši.
- Kako svijest Mariji dođe,
 Britki mač jo(j) sarce prođe.
 Karv po zemlji celivaše:
 „Ajme, Sinko!” vapijaše,
 505 „Kad me Anđeo pozdravljaše,
 Inako mi govoraše:
 O Marija, zdrava budi,
 Toga nigda ne zaboravi:
 Sina Božja hoć roditi,
 510 Vesela ćeš vazda biti.
 A ja stinem kako stijena
 Gledajući martva sina.
 Molite mi Nikodima
 Da mi skinе draga sina.
 515 I Josifa dovedite
 I s njim listve donesite.”
 Pilatu se Josif moli
 I Isusa on isprosi,
 Da Isusa u grob stave,
 520 Da na križu ne ostane.
 Prisloniše k križu skale.
 Tad ne biše suze male.
 Tad pod križem Majka staše,
 Da ga primi tu čekaše.
 525 Kad mu čavle uzimahu,
 Gospi sarce izdijerahu.
 Ona ruke raspinaše:
 „Dajte mi ga!” vapijaše.
 Snimivši ga Majci daše
 530 Jer od tuge umijeraše.
 Jedva poče tad vapiti,
 Sinu svomu govoriti:
 „Koji grijesi tvoji biše
 Ter te tako umoriše.
 535 O studenče žive vode,
 Lijep nauče duše moje,
 Vele ti si prisahnuo,
 Neznani mi se učinio!
 Ajme tvoje lijece bijelo,
 540 Vele ti je potamnijelo.

dosti 447–540. ovi stihovi fale u zagrebačkom primjerku *Maloga nauka* 544. Div. izgu-

Tvoje oči ke kad mrahu
 Kako žarko sunce sjahu.
 Sada ti su potamnije
 I svu svijetlost izgubijele.
 545 Strašno ti te umoriše,
 Kruto ti te ogrubiše.
 Tvoja usta, Sinko, medna
 Gorke žuči napojena.
 Ajme ruke tvoje medne
 550 Ke su sada probodene,
 Ke čovjeka satvoriše
 I od đavla oprostiše.
 Ajme puti tvoja bijela
 Vele ti je potamnijela.
 555 Ajme parsi, ljuta rana
 ka t' prida mnon tu bi dana.
 Čavlím noge izraniše,
 Po svem svijetu ke hodiše.
 Ajme tvoji biči ljuti
 560 Zlo ti jih moje sarce čuti."
 Svi stojeći s njom u družbu
 tu činjahu plač i tužbu.

Kad htijahu da ga dignu,
 Nova Gospi žalost stignu.
 565 Mirisom ga namazaše.
 Gospa glasom vapijaše:
 „Ajme, Sinko, to sad što je
 Ter ne pukne sarce moje
 Da me s tobom pokopaju,
 570 Da bez tebe ne ostaju.
 Pokoj mi ti, Sinko, budi,
 Tvoju Majku ne zabudi."
 Postavom ga tad zaviše,
 U grob novi postaviše.
 575 Od groba se odijeliše
 Tere s Gospom svi cvijeliše.
 Slava tebi, Svemogućí,
 koji nas spase umijeruci.
 Tebi slava i poštenje,
 580 Nam grešnikom oproštenje.
 Sveto tvoje uskrsenje
 Svijem nam došlo na spasenje.
 Sinu Božji, budi hvaljen
 584 Po sve vijeke vijekom, amen.

bile 545. Div. strašno tite umoriše 546. Div. krutotite ogrubiše 461. nektie 463. svarf-
 cenuje 464. podniek 494. felicòmga probadošce 496. ceglid 500. kriifc 511. kako
 stienu 516. sc'gnim 517. Pilatu 520. Krrifgju 533. grieti 552. Div. *diavla* 554. Div. vele
 tie potamniela (u Mikalje tiskarska greška *potamjuela*) 555. Div. aime parsi luta rana
 (u Mikalje tiskarska greška *partí*) 558. svjetu 560. Div. zlotih moe sarce čuti (u Mikalje
zlotjih) 561. Div. samnom 562. Div. činahu plač i tužbu (Div. nema *tu*) 563. ktiahu
 / Div. kad ktiahu da ga dignu 564. Div. toparv Gospu žalost stignu (izdanje 1682. *toparu*,
 cf. Đorđević, Glas SKA 53, 119) 565. Div. mirisom ga *pomažaše* 570. Div. da bez
 tebe ne ostanu 572. Div. *svoju* majku ne zabudi 574. nowi 576. z'gospom / Div. I
 z Gospom svi cvieliše (u Div. fali *tere*) 579. flawa / Div. počtenie 581. ufkrrijenje
 582. dasclo / Div. došlo

R é s u m é

LA PREMIERE ÉDITION EN LETTRES LATINES DU "PLANCTUS MARIAE" CROATE
(édition par Jacques Mikalja de 1642)

La première édition du "Planctus Mariae" en croate représente l'édition en lettres cyrilliques, précisément "bosniennes" ("bosančica") qui se trouve dans le *Nauk karstijanski s mnogimi stvarima duhovniemi* (1616, ss.) de Mathias Divković, dans soi-disant "Mali nauk" de cet auteur. La première édition du même "Planctus Mariae" croate en lettres latines a été publiée dans le livre *Muke Gospodina našega Isukrsta i Plač Matere njegove* qui a été édité à Venise en 1753 par Pierre Knežević. Le texte publié par Knežević représente une rédaction du "Planctus Mariae" tout à fait différente par rapport au texte publié par Divković. Maintenant, on a identifié une rareté conservée dans la Bibliothèque Nationale à Paris (cote D-53254) sous le titre *Bogoljubno razmišljanje od očenaša* ("Réflexions dévotes concernant le paternoster") comme une édition préparée par Jacques Mikalja lors de son séjour à Temišvar (1637-1645) et où Jacques Mikalja publie maints textes à l'usage de dévotion, comme aussi entre autres un "Planctus Mariae" en croate qu'il a assumé du livre sus-cité de M. Divković. L'auteur publie le texte publié par Mikalja et, à la suite d'une analyse des textes, il constate que Mikalja reproduit presque textuellement le texte de Divković, avec quelques variations attribuées par l'auteur ou à la connaissance d'un autre texte ou à la connaissance d'un texte acquise lors de la pratique de chanter le "Planctus Mariae" dans l'église au cours des dévotions de la Semaine sainte.

Slawa Očču, i Siinu, i Duhu
Svetomu, kako biaſce ù početku,
i ſada, i vazda, i ù viéke viékaa.
Amen.

G O S P I N P L A C .

M Uka gorka Goſpodína ;
Iſukriſta Boſgja Siina.
Po Ivannu Vangjelifti ;
koi Goſpi plac navieſti.
Placnié glaſoni ſvieh vas mogliu ;
ſliſčte Majku Iſuſovu.
Ka vas ſada na plac zove ;
jer ù gorčieh mukak plove.
Žove duſce Boggu míle ;
da zajedno ſč'gnom proçvíle.
Vii poſčteni Redovniçi ;
Iſuſovi naſliednieçi.
Oſtavite ſad bickante ;
tere pojte placne kante.
Sada çarque poruſcite ;
ter za Meſčtram ſvi tuſgite.

B 5 I puuk

54
I puuk na plac probudite;
za Isusom proçvielite.
Molim Oçe moje draghe;
skupte k' febi sinke mláde.
Ter placite Bosgja Siina;
Isukarsta Gospodina.
Koji za naas muku prima;
i na Krisgju nag umiera.
I vaas moglju mile majke;
ke tufgit' ù vasce stanke.
Ke ste sgjaloost jur imale;
Kad ste sinke pokopale.
Vasce Kchjerçe poruscite;
ter ih plakat naucitte.
I nevieste, i dievojke;
placne piesne sada pojte.
U çarnose obuçite;
tere s' Gospom sve tufgite.
I vaas moglju pravo vierni;
posluscjajte s' sarçem smierni.
Od Marie gorku tufgbu;
ter proplacte sc'gnom ù dru-
s'gbu. Sve

Sve stvorenje jerje zdruſgi;
 trefucchiſe ſc'gnom ò tuzi.
 A ſad pomgne ſve oſtavte;
 ter ſliſc'jajte placne glaſke.
 Kako Goſpa ſve predafce;
 ter çvielecchi pogledafce.
 Koje chje cjut tuſgne glaſe;
 od Iuſa ki naſ ſpaſe.
 A tot Ivo çvielecch tece;
 tad Maria Goſpa klecce.
 Kad Ivana zgleđa placna;
 obranie ranna nacna.
 Kadjoj placno uſgovori;
 padde Goſpa niça doli.
 Darſg'jatife vecch ne moſge,
 ſgjalofnoſe prinemoſge.
 Tad pritece Mandalina;
 priat Goſpu ne bii lina.
 Goſpu ſeſtre pritekoſce;
 nad gnom koſe raſpletoſce.
 Plac eignahu s' Mandalinom;
 za Iuſom Goſpodinom.

B 6 Kad

Kad se Gospi sviest povrati;
 placna Ivu sta piitati.
 Ivo draghi nuts' utafgi;
 termi tufgnoj majši kafgi.
 Gdie Ifus moja dika;
 too je Ivo zla prilika.
 Tada Ivan pade niča;
 fakriv s' skutom suzna liča.
 Gospi kaza tufgne glafe;
 od Ifusa koji nas spafe.
 čarno ruho uzmi nafce;
 jerti nofcju tufgne glafe.
 Juda izda Mefčtra svoga;
 zliema fgjudovom sinka tvoga.
 Od poglavič ifka pomoocch;
 da Ifusa izda obnoocch.
 Jerbo ù dne ne smiafce;
 od mnofcftva fe on bojafe.
 Oni vojsku pripravifce;
 terje s' Judom odpravifce.
 Kad se vojska priblifgjafe;
 na molitvi Ifus stafce.

Terfe

Terse karvju vas znojafce ;
 jer put umrjet lebojafce.
 Anghjeos' nebba k'gnemu pride,
 pokriepivg' opet otide.
 Pokle Isus bii pokriepgljen ;
 s' vogliom Oça jur. s'jedignen.
 Otot Juda s' vojskom doghje ;
 suprocch vojfki Isus poghje.
 Kad jim rece , Kog' iscchjete ;
 udarisce svi na pete.
 Pokazaim svoju krepooft ;
 ali biesce nagnih sliepooft.
 çelevomga Juda izda ;
 i Sgidovim tada prida.
 Kad se Juda se' gnim pozdravi,
 pod biscega kako lawi.
 Podbiscega orusgniçi ;
 à skriscese Uceniçi.
 Tubi Gospe pukao kami ;
 gdi ga bii paliçami.
 I kamenjem kruto dosti ;
 à orusgjem bez milosti.

B 7 Kadmu

Kadmu zgleadah gospe liče;
 ustresohse od tulgice.
 Modričemu isprecjane,
 i sve s' karvju izmiesciane.
 Vas izragnen taj cjas osta;
 i pogtrighjen sgeglno dosta.
 Izmucisce Gospe tako;
 paak svezasce na opako.
 Od zemgljega pogvigofce;
 terga strasceno povedofce.
 Sc'gnime k' Anni dotekofce;
 zlocinçemga svi rekofce.
 Baržo hodi daga vidisc;
 à ko viedit Sinka sgelisc.
 Sctot od gnega Majko tvore;
 jer ù dokletiga neumore.
 Kada Ivan Majçi rece;
 kako martva Gospa klece.
 Strascna groša nagnu doghje;
 britki macjo sarçe proghje.
 Ter ostide kako kami;
 polivscisc sva suzami.

Potam-

Potamni, joj tufgnoj liiçe ;
 od tolike tad tufgiçe.
 Žaupi Gospa sad hodimo ;
 da ga ſgiva zatecemo.
 Poce grede tufgna Matti ;
 grozne ſuže prolievati.
 Sarçe ſtriele prohoghjahu ;
 kapglje karvi kad vighjahu.
 Kud je voghjen ke kapahu ;
 i po putu ſvuda ſtahu.
 Kad doghjoſce prid dvor k' Anni,
 ali biehu tú dvorani.
 Priſtupiti tú ne ſmieſce ;
 jer ù dvoru Iſus bieſce.
 Izdaleka ſtav gledahu ;
 ghdi Sgidovi vapiahu.
 Terga Anna ſta pitati ;
 Scto s' ucio cin nam znatti.
 Recem' Iſus, Scto me piitaſc ;
 too puuk moſge cinit da znaaſc,
 O ne pitaj, ki ſliſcjaſce ;
 i moj nauk protreſaſce.

Jedan

Jedan dighnu tad desniču ;
 dad' Isusu zauseniču.
 Terga pšuje , i zlo kara ;
 takolife odgovara ?
 Kad toozaju tufgnu Matti ;
 poce suze prolievati.
 Aj me Sinko sgeglio moja ;
 tufgnatije Majka tvoja.
 Ajme Sinko tii li primi ;
 ti zauscjak meu gnimi.
 Nemilote Sinko tvore ;
 dokle mi te ne umore.
 Ajme Juda himbenice ;
 prizlocesti ucenice.
 Tii li proda Mescra tvoga ;
 zliem Sgidovom Sinka moga.
 Varlot mene sadaranni ;
 à sam sebe opogani.
 Kad tee Gospa riec' izusti ;
 iz dvo rase narod pusti.
 Prie negoli g' dvoru doghje ;
 harlo Isus svezan proghje.
 Žaupi

Žaupi Gospa : Ajme Sinu ;
 ſĉto mimome muce minu.
 Sĉto toliko harlo biſgiſe ;
 ali mi ſe Majke ſtidifc.
 Obāzriſe ſlato moje ;
 Maria te Majka zove.
 Joſc da ſarĉe budde kami ;
 plakalobi tad ſuſami.
 Kad pohjoſce ſĉ'gnim biſgecchi ;
 padde Gospa tuj ĉvilecchi.
 O dahnutmu ne dadofce ;
 negh prid Kajfu dotekoſce.
 Vas puuk poce naagn vapitti ;
 tere krivo ſvidocitti.
 Da iznoſi ſakon nowi ;
 po ſvoj ſemgli ĉeſarovi.
 Ter puuk mami harliem ĉinom ;
 ĉinecchiſe Boſgjem Sinom.
 Joſĉter biehu primaknulli ;
 vapijucchi mii ſmo ĉjulli.
 Mogu ĉarquu razoriti ;
 i ū tri dni ſagraditi.

Vas

Vas puuk naagn vapiasce ;
 ali Isus muce stasce.
 Ulta Kaifa tadmu rieti ;
 Tii Siin Bosgij hochjesce bitti.
 Nehti Isus staat mucecchi ;
 negh mu rece ove rieci.
 Dobro jesi rekao i saam ;
 da Siin Bosgji pravi jesam.
 Od sad mechjasc tii vidieti ;
 u oblaku prihoditti.
 Na nebesa prihodecchi ;
 z' desnu Bosgju ter siedecchi.
 Razdrie Kaifa svitte svoje ;
 i zavapi ghrieh ovoje.
 Ne iscechite vecch sviedosgbe
 ne cjusteli pfofve ove.
 K' Pilatuga svi rekosce ;
 tere sc'gnime potekosce.
 Na obrazmu svi pgljuvahu ;
 prid Pilatom vapiahu.
 Dostojanje smritti grube ;
 sckripajucchi naagn svi zube.
 Jer

Jer çesarom on se drrisgi ;
 ter puuk mami da mu slusgi.
 Puuk mami harliem cinom ;
 cinecchise Bosgjim Sinom.
 Tad u gradu Irud biesce ;
 S' Pilatomse 3lo hotiesce.
 Posla gnegatad Pilato ;
 da ga Irud sudi 3a too.
 Vodecchiga tako rusgna ;
 3a gnim Majka çvieli tufgna.
 Vapiafse fgegino tada ;
 draghi Sinko kud greesc sada.
 Kad doghjosce prid Iruda ;
 nehti Irud iskad suuda.
 Neg se mnogo vesegljafce ;
 Jer Isusa on vighjafce.
 Bivsc' odavno too fgelio ;
 dabi cjuddo ko vidio.
 Cjuofam rece dafi svuda ;
 ucinio mnoga cjudda.
 Oto vino oto voda :
 ukafg sada cjuda tvoja.

Ucin

Ucin daje voda vino;
 kakos' i pria cinio.
 Mnoghe rieci govorasce;
 ali Isus muce stasce.
 Tad se Irud gnim naruga;
 gospodin, à hughje sluga.
 Bielu svitu nâgn stavisce;
 k' Pilatuga odpravisce.
 I s' Pilatom jedno bisce;
 s' kjem se pria zlo hotiesce.
 Koj' Isusa povedosce;
 sc'gnim k' Pilatu potekosce.
 Kad doghjosce sc'gnim na vrata;
 uliezosce prid Pilâta.
 Prid Pilatom vapiahu;
 vecch ne karfma j govorahu.
 Sadi, da ga umorimo;
 jerga kriva nahodimo.
 Pilat poce tad missiti;
 terga cini bici bitti.
 Tuga bisce mnogo gljuto;
 privezavsci k' stupu kruto.
 Tad

Tad prid dvorom Majka stasce;
 ter szjalosno uzdiscaisce.
 Ajme meni Sinak pati;
 nemoguga oJarvati.
 Nedadumi k' gnemu procchi;
 sadmi hochje szivot occhi.
 Kad cja Isus Majku plakat;
 i sam szeglno poce jadat.
 Od stupaga odvezasce;
 po svem dvoru potezasce.
 U skerletga oblacjahu;
 govorecchi udarahu.
 Prorokujnam, tko te udri;
 akos Isus tii primudri.
 Paak tarnovu krunnu svisce;
 na glavumu postavisce.
 Nabisce je salvieh stránaa;
 da mu proghje do mosgdánaa.
 Kojé sarçe da ne placee;
 smiseglajucchi osctre dracce.
 Ranam gnega izranisce;
 i skerletom ogarnisce.

Poka-

Pokazaga Pilaat puuku ;
 uhitivšciga za ruku.
 Da ga vide izragnena ;
 trinom trinom okrugnena,
 Tad Pilato govora ce ;
 Evo cjovi k kazovašce.
 Jedabiše ukrotili ;
 terga ne smrit ne profili.
 Oni vecchma vapiahu ;
 propni gnega govorahu.
 Tad Pilato sve znadiesce ;
 da himbeno pridan biešce.
 Kad na moju tada ne bii ;
 propnitega vii po sebi.
 Nahoghjuga bez krivine ;
 nie pravo da poghine.
 Puštitega rad blagdana ;
 à propnite Barabana.
 Barabana svi proscjahu ;
 na Ifusa vapiahu.
 U polacju u'izavšci ;
 upitaga, Odkudasi.

Nisča

Niseta Isus tad ne rece ;
 Pilatomu ovo rece .
 Sasto menni n' odgovarasc ;
 alli meju oblaaft neznaasc .
 Jaa te mogu pogubiti ;
 i mogute jaa pustiti .
 Rece Isus o Pilato ;
 Scto me piitasc vechje za too .
 Dat ne bude od zgoop dato ;
 nebi imao oblaaft na too .
 I koji me tebbi pridá ;
 vele vecchi on grieh ima .
 Od tad Pilat hotiasce ;
 da ga pusti nastojasce .
 Al Sgidovi vapiahu ;
 Propni, prepni govorahu .
 Jer a koga nepogubiisc ;
 cesarovu miloost gubisc .
 Jer te Kragljem nasciem cini ;
 ter cesarov puuk on hini .
 Ne imamo mi sad Kraglja ;
 neg liscjamo svi cesara .
 cesarom

Ćesarom mu poprietisce ;
 tiim g'ofsudit ucinisce.
 Jer kad sliscja too Pilato ;
 ũzbojase veoma za too.
 Pilat'hoti gnim zgoditi ;
 à na dascju grieh dobiti.
 Izvedega tad Pilato ;
 na suud miesto Likostrato.
 Bliezu vriente scesto biesce ;
 kad Isusa osudisce.
 Tad Pilato ruke umi ;
 i prid avgagnim osudi.
 Konopom nu suezav garlo ;
 Krišg mu dasce nosit harlo.
 Umigljeno tad Krišg primi ;
 zagarlivga peghje sc'gnimi.
 Vas puuk za gnim tad teĉiesce ;
 smrit mu viditi sgeglijesce.
 Mnoghe sgene tú biahu ;
 za gnim placne grediahu.
 K' gnim se Isus obernivsci :
 ter jim rece ove rieci.

Ne.

Ne placite mene s gene ;
 nego placite same sebe.
 I placite sinke vasce ;
 koji mene na smriti dasce.
 Jer chje vrijeme skoro bitti ;
 tufgne chjete govoriti.
 Blalge nesu ke ne rode ;
 i prrits' one, ke ne doje.
 Brriddasad se oborite ;
 ter nas sgive pomorite.
 Kad vam doghju graad pod siesti ;
 sinov chjete meso jesti.
 Nehtiestese pokoriti ;
 za too chjese sve zgoditi.
 Isus neci govorecchi ;
 poghje putem Kriisg nossecchi.
 Prighnu k' zemgli glavu dracnu ;
 da ne vidi Majku placnu.
 Teicki Kriisg Isus nossecchi ;
 evo Majka gre cvielecchi.
 Pritecemu tufgn Matti ;
 nemo sgega ni poznatti.

C

S'

S' rasbojniči on grediesce ;
 izbien, i modar biesce.
 Nego Ivan tad pritecce ;
 enot sinak majči rece.
 Kad Maria Sinka zgleđa ;
 tad ostide vecch' od leđa.
 Gdi pod Kriisgem nici ttudno ;
 pridagn padde svielecch tvar-
 Postoj Sinko dufejo moja ; (do-
 sad umira Majka tvoja.
 Date zgleđa tvoja Majka ;
 na cjas ovi od rastanka.
 Isus Majku tad vidivsci ;
 padde niča Kriisg pustivsci.
 Suze poce se'gnom roniti ;
 Majči svojoj govoriti.
 Tii se Majko prinemaigesc ;
 a men vechju tugu dajesc.
 Neka Majko muku tarpim ;
 neka mukom puuk odkupi m.
 Hocch mi Majko pokoj datti ;
 ne moj mi se vecch placati.
 Ajme

Ajme Siinko sčto too rece;
 tii umierašc lčto chju vechje.
 Tad Sgidovi pritekosce;
 i Samuna privedosce.
 Dašce gnemu Kriisg nositti;
 à Luša glo voditi.
 -Majku se'gnime rastavišce;
 i šgja osno razčvnelišce.
 Kad bi šeče bilo kami;
 plakalobi tad lüzami.
 Kad poghjosce se'gnim bišgjatti;
 padne Gospa tu plakati.
 Paak na miesto kad doghjosce;
 iz haglin ga tú svukosce.
 Sve mu ranne ponovišce;
 kad na Kriisggnim udarišce.
 Pribiscemu ruk' i noghe;
 ga dascemu tughe mnoghe.
 Od tolike tad bolešti;
 po ivem tielu štasse tréšti.
 Kriisg dighnut bi utemegljen;
 na gnem Isus vas izragnen.

Tad bii propet Siin Marie;
 na varh gore Kalvarie.
 Kada doghje Gospa blizu;
 naghje Siinka jur na Krisgju.
 Od tufgice sva darhtafce;
 uz Kriisg ruke propinafce.
 Ajme Siinko feto vecch cinise;
 feto me na tvoj Kriisgne pri-
 PrimiSinko na Krisg mene; (musc.
 nek i moje liice vehne.
 Da na Krisgju tebe zdrufgim;
 pored stobom da jaa tufgim.
 On joj rece umigljeno;
 poghj' od tuda Sveta sgeno.
 Vechjemisu suze tvoje;
 negh na Krisgju muke moje.
 Vighju Sinko da sconcjavafc;
 tufgnu Majku kom' ostavgljafc.
 Ifus Majku tad gledafce;
 al utiescit ne mogafce.
 Videcch da se tufgna mucci;
 Ivanuje priporuci.

Etot

Etot Sgeno Sinak tvoj;
 Ivan datje ukiv moj.
 Miesto mene onti budi;
 u potrebi ovd' i svudi.
 K' Ivanuse paak obrati;
 ova daje tvoja Matti.
 Prim' on Majku Isusovu;
 Ja pridragu Majku tvoju.
 Mandalina tad sgjaglasce;
 Krisg Isusov ter ghrrihlasce.
 O Isuse koji mi prosti;
 sto sagriescih od mladosti.
 Moje grieh e sad tii plachjasc;
 gorku mukku za me primasc.
 Jaa sagriescih, jaa zlo cinih;
 zapoviede jaa pristupih.
 Svakka mukka menni daje;
 jer moj Isus pravedanje.
 Isus Eli vapiasce;
 tad od sgedje vas gorasce.
 Tad Sgidovi pritekosce;
 sgjuc' i osta prinesosce.

Spugu jednu napuniſce;
 paak Iſufa napoiſce.
 Toj Sgidovi uciniſce;
 i piſmaſe iſpuniſce.
 Kad okuſi nektie pittu;
 neg zac' oçu govoriti.
 Svarſcenuje truud, i mukka;
 koju podniek radi puuka.
 Joſc te Oece drago molim;
 za ovu mukku, kom ſe bolim.
 I za gljubav, ku mi noſiſc;
 da ovom puku ghrieh oproſtiſc.
 Koji mene ne poznaju;
 nekti hvalu ſvi uzdaju.
 Neto rieci tee izuſti;
 pridav Oçu ſvoj düh puſti.
 Kad glaviçu Iſus prighnu;
 tada Goſpa ſva oſtinnu.
 Po tii nacin tad uſçvieli;
 ſvuda tuſgjan glaas razdieli.
 Nebbo uze ramnooſt naſe;
 jer izdaſce koji naſ ſpaſe.

Od

Od vriemena od šestoga ;
 do vriemena devetoga.
 Tad Maria tufgi gljuto ;
 a zemgliase tresce kruto.
 Svi se kruto tad strascjahu ;
 jere tminne svuda stahu.
 Strahovita trescna itasce,
 kamenje se raspadasce.
 Pristrasceni svi tu stahu ;
 Sin je Bosgji govarahu.
 Krisgmu Gospa zagargljase ;
 ajme Sinko vapiase.
 Ajme Krisgju prighnimiga ;
 moj je Sinak ne darisgmiga.
 Paak Sgidovi tu doghjosce ;
 selicomga probadosce.
 Tad protece karv, i voda ;
 da se spasi ceglid mnoga.
 Paak mu svite razdielisce ;
 terih u graad odpravisce.
 Tada Gospa too vidivsci ;
 padde nija Kriisc pustivsci.

C 4 Kako

Kako sviest Marii doghje;
 britki macjo farçe proghje.
 Karv po zemgli çelivaſce;
 ajme Sinko vapiasce.
 Kadme Anghjeo pozdravgljaſce;
 inakomi govoraſce.
 O Maria zdrava budi;
 toga nighda ne zabudi.
 Siina Boſgja hocch roditti;
 veſelachjeſc vaſda bitti.
 A jaa ſtinem kako ſtienu;
 gledajucchi martva Siina.
 Molitemi Nikodima;
 da mi ſkinne draga Siina.
 I Joſifa dovedite;
 i ſc'gnim liſtve doneſite.
 Pilatuſe Joſif moli;
 i Iſuſa on iſproſi.
 Da Iſuſa ù grob ſtave;
 da na Kriſgju ne oſtane.
 Priſtoniſce k' Kriſgju ſkalle;
 tad nebiſce ſuže malie.

Tad

Tad pod Krifgem Majka ſtaſce;
 daga primi tu cekaſce.
 Kadmu cjavle uſimahu;
 Goſpi ſarçe izdierahu.
 Ona ruke raſpinaſce;
 da jtemiga vapiſce.
 Snimivſciga Majči daſce;
 jer od tughe umieraſce.
 Jedva poce tad vapiti;
 Sinu ſvomu govoriti.
 Koji grieti tvoji biſce;
 ter te tako umoriſce.
 O ſtudençe ſgive vode;
 liep nauce duſce moje.
 Vele tiſi priſahnuo;
 neſnan miſe ucinio.
 Ajme tvoje lieče bielo;
 vele tie potamnielo.
 Tvoje occi ke kad mrahu;
 kako ſgjarko ſunče sjahu.
 Sada tiſu potamniele;
 i ſvu ſvietloſt izgubiele.

C 5 Stra-

Strašno tite umorisce;
 krutotite ogrubisce.
 Tvoja usta Sinko medna;
 gorke sgjuci napojena.
 Ajme ruke tvoje medne;
 ke su sada probodene.
 Ke cjovieka satvorisce;
 i od djavla oproštisce.
 Ajme puti tvoja biela;
 vele tie potam suela.
 Ajme parti gljuta ranna;
 kat pridamnom tu bi dana.
 Cjavlim noghe izranisce;
 po svem svjetu ke hodiſce.
 Ajme tvoji bicci gljuti;
 zlotjih moje sarce chjuti.
 Svi stojecchi s' mnom u drusgbu;
 tu cignahu plac, i tuſgbu.
 Kad ktiahu daga dighnu;
 nova gospi ſgjaloost ſtighnu.
 Mirisomga namazisce;
 Gospa glaſom vapiaſce.
 Ajme

Ajme Sinko too sad sčtoje;
 ter ne pukne sarče moje.
 Da me s' tobom pokopaju;
 da bez tebe ne ostaju.
 Pokojmiti Sinko budi,
 tvoju Majku ne zabudi.
 Postavomga rad zavisce;
 ù grob nowi postavisce.
 Od grobase od dielisce;
 tere z'gospom svi sčielisce.
 Slava tebbi Svemogucchi;
 koji nas spase umierucchi.
 Tebbi slawa, i posčtenje;
 nam grescnikom oprosčtenje.
 Sveto tvoje uskrrisenje;
 sviem nam dasclo na spasenje.
 Siinu Bosgji buddi hvagljem;
 po sve viece viekom, Amen.